

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/126802,Obchody-wedlug-czasu-moskiewskiego-Dzien-Zwyciestwa-w-Polsce-Ludowej.html>

Odświeżenie pomnika ku czci poległych w czasie II wojny światowej w Grybowie, 1960 r. (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Obchody według czasu moskiewskiego. Dzień Zwycięstwa w Polsce Ludowej

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: MAGDALENA DŹWIGAŁ 14.07.2026

W okresie PRL obchody zakończenia II wojny światowej miały charakter państwowy, ideologiczny i propagandowy. Ich forma zmieniała się wraz z

upływem dekad i zależała o sytuacji politycznej panującej w kraju oraz na arenie międzynarodowej. Święto to obchodzono wówczas 9 maja.

8 maja 1945 r. Krajowa Rada Narodowa, z przewodniczącym Bolesławem Bierutem na czele, ogłosiła dekret o ustanowieniu Narodowego Święta Zwycięstwa i Wolności. Jak wskazano tam, miało ono na celu upamiętnienie

„zwycięstwa Narodu Polskiego i jego Wielkich Sprzymierzeńców nad najeźdźcą germańskim”.

Widowiskowe obchody

W komunistycznej Polsce, podobnie jak w ZSRS i innych krajach bloku, uroczystości odbywały się 9 maja, podczas gdy w krajach Zachodu – 8 maja. Rozbieżność ta wynikała z różnicy czasu pomiędzy Berlinem a Moskwą. Kiedy przedstawiciele III Rzeszy podpisali w stolicy Niemiec akt bezwarunkowej kapitulacji, który wszedł w życie 8 maja 1945 r. o godz. 23.01 czasu środkowoeuropejskiego, na Kremlu był już 9 maja.

W latach 1945–1950 Dzień Zwycięstwa był dniem wolnym od pracy. W 1951 r. odebrano mu ten status, by w latach 1982–1989 przywrócić go ponownie.

Centralne uroczystości organizowano w Warszawie – początkowo na placu Zwycięstwa, a następnie na placu Defilad. Przybierały one formę defilad wojskowych, pokazów sprzętu militarnego, uroczystych akademii szkolnych i zakładowych, a także składania wieńców pod pomnikami upamiętniającymi wydarzenia z lat 1939–1945.

Obowiązkowo prowadzono transmisje radiowe, a z czasem również telewizyjne – zarówno z Warszawy, jak i z Moskwy.

**Pluton funkcjonariuszy z
Komendy Powiatowej MO w
Cieszynie podczas obchodów
Narodowego Święta Zwycięstwa i
Wolności, 9 V 1946 r. (fot. z
zasobu IPN)**

**Odślonięcie pomnika ku czci
poległych w czasie II wojny
światowej w Grybowie, 1960 r.
(fot. z zasobu IPN)**

**Uroczysty apel pododdziałów na
placu apelowym jednostki ZOMO
w Katowicach z okazji rocznicy
zakończenia II wojny światowej, 9
V 1975 r. (fot. z zasobu IPN)**

**Konkurs pod hasłem „35 lat
zwycięstwa nad faszyzmem”
zorganizowany przez KW MO w
Łomży w 35. rocznicę
zakończenia II wojny światowej
(fot. z zasobu IPN)**

Malejąca ranga

Z biegiem lat – szczególnie po 1970 r. – forma obchodów przybrała symboliczną postać. Coraz częściej ograniczano się do składania kwiatów i wieńców pod pomnikami „Bohaterów Armii Radzieckiej” i organizowania lokalnych uroczystości o charakterze bardziej ceremonialnym niż masowym.

W komunistycznej narracji historycznej Dzień Zwycięstwa wykorzystywano jako narzędzie legitymizacji bliskiego sojuszu z ZSRS.

W latach osiemdziesiątych, w czasie kryzysu społecznego oraz wzrostu siły opozycji skupionej wokół „Solidarności”, skuteczność propagandy wojennej słabła, a obchody były często bojkotowane przez obywateli. Władze PRL większe znaczenie nadały wówczas obchodzonemu 22 lipca Narodowemu Świętu Odrodzenia Polski, tzn. rocznicy ogłoszenia Manifestu PKWN.

W komunistycznej narracji historycznej Dzień Zwycięstwa wykorzystywano jako narzędzie legitymizacji bliskiego sojuszu z ZSRS oraz podkreślania „wyzwoleńczej” roli Armii Czerwonej. W publicznym przekazie i edukacji unikano tematów związanych z wydarzeniami, mającymi miejsce po 17 września 1939 r. czy utratą suwerenności Polski po 1945 r., koncentrując się na haśle „zwycięstwa nad faszyzmem” i kreując obraz II wojny światowej jako walki klasowej, której efektem było umocnienie socjalistycznego ładu.

* * *

Po roku 1989, wraz z upadkiem systemu komunistycznego, Narodowe Święto Zwycięstwa i Wolności straciło rangę święta państwowego. W 2015 r., na wniosek prezesa Instytutu Pamięi Narodowej dr. Łukasza Kamińskiego, Sejm RP zniósł święto obchodzone 9 maja, ustanawiając w jego miejsce Narodowy Dzień Zwycięstwa, przypadający 8 maja – zgodnie z tradycją zachodnioeuropejską i rzeczywistą datą wejścia w życie aktu kapitulacji Niemiec.

**Defilada z okazji Dnia Zwycięstwa
w Gdańsku, 9 V 1983 r. (fot. z
zasobu IPN)**

**Spotkanie z kombatantami w
Sądzie Marynarki Wojennej w
Gdyni z okazji 39. rocznicy
zakończenia II wojny światowej, 9
V 1984 r. (fot. z zasobu IPN)**

**Obchody Dnia Zwycięstwa
środowisk kombatanckich w
Elblągu w dniu 9 maja, lata 80.
XX w. (fot. z zasobu IPN)**

**Pododdział Podhalańskiej
Jednostki Wojsk Obrony
Wewnętrznej, dowodzony przez
por. Leszka Gołębskiego, pod
pomnikiem Bohaterów Warszawy.
Fotografia pamiątkowa członków
wart honorowych przybyłych do**

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

Warszawy na uroczystości
obchodów 39. rocznicy
„zwycięstwa nad faszyzmem”,
maj 1984 r. (fot. z zasobu IPN)

COFNIJ SIĘ